

Právní argumentace

David Sehnálek

1 Zápatí prezentace

1

Argumentace - úvod

- S argumentací se setkáváte běžně ve svém životě – v rodině, práci ...
- Je vyjádřením určitého stanoviska nebo názoru k jinému názoru.
- Co potřebujete:
 - Vlastní názor
 - Názorového oponenta (skutečného či virtuálního)
 - Bez názorového oponenta, v situaci kdy všichni sdílí jeden názor, není o čem argumentovat
- Právní argumentace je komplexním jevem, který předpokládá komunikační dovednosti a jejich uplatnění v procesu interakce s jinou osobou. Cílem je vyřešení názorového rozdílu a tohoto cíle se dosáhne tak, že se předloží jasné, strukturované a právně odůvodněné řešení problému. Snahou přitom je navrhnout takové řešení, které bude akceptovatelné pro racionálně uvažující a rozhodující nezávislý a nestranný soud.

2 Zápatí prezentace

2

Právo je dogmatika...

- Jako právníci vycházíme z určitých premis
- Jejich zdrojem je platné právo a jsou **dané**
- **„spotřebitel je slabší smluvní strana a musí být chráněn“**
 - Za tímto tvrzením v podstatě není empirický průzkum, je to výsledek společenského konsenzu
 - V případě konkrétní situace nebudu nic měřit, zkoumat atp.
 - Naopak budu **kvalifikovat** danou situaci (jde o spotřebitele?), **interpretovat** právní normu (důraz bude kladen na definice „kdo je spotřebitel?“), **subsumovat** příslušnou situaci pod příslušnou normu a hledat právně odůvodněné **odpovědi**
 - Klíčová přitom je schopnost vysvětlit, zdůvodnit a přesvědčit
 - Na to vše jsou **dané postupy - schémata**

3 Zápatí prezentace

3

Právo je magií... argumentace v kontextu psaní a mluvení

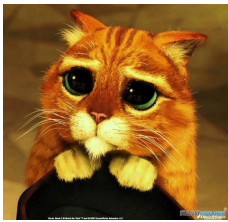
- Máte pravdu? Je to jedno, pokud nepřesvědčíte druhé! Jako právníci přesvědčovat musíte. Argumentace je nástroj, který k tomu použijete
- Slova je potřeba používat moudře, uvážlivě, správně a ve vhodném pořadí
- Pravidlo KISS (kvantita není totéž co kvalita)
- Argumentuji ústy či perem. Pišu a mluvím (argumentuji) proto, abych:
 1. Přesvědčil vyjádřím.
 2. Přesvědčil o výsledku
- Ad 1)
 - vysoká míra objektivity
 - mnoho světel nejen ta, co se mi hodí, ale přiznat též slabá místa mé argumentace
- Ad 2)
 - Kdož prvu argumentaci hodlám přesvědčit?
 - Objeví se mi vpravenku členi (ale pozor vyjadřet vlastní pravdu, než ti obhajovat zjevně nesprávné či neudržitelné) – pozor, jiné je to u soudů
 - Kdožová je strategie a strukturování argumentů a jejich použití

4 Zápatí prezentace

MUNI
LAW

4

Argumentace mimoprávními argumenty

5 Zápatí prezentace

MUNI
LAW

5

Úvod do právní argumentace – globální pohled

- V jednotlivých státech se metodologie argumentace liší
- Všichni tedy studujeme právo, ale nelíší se jen právní úprava – její obsah, ale také způsob jak argumentujeme
- Odlišný je též důraz na jednotlivé argumenty
- Základ je společný - **logická argumentace**, na rozdíl od logiky ale v právu dbáme na přesné definice a jasné vymezení používaných konceptů
- V Německu **Gutachtenstil vs Urteilsstil**
- Angloamerické prostředí **IRAC, CREAC**
- Liší se též výuka práva a důraz na získané dovednosti
- Tři základní mechanismy:
 - Dedukce
 - Indukce
 - Analogie (u nás je chápána též jako jedna z vykladových metod)

6 Zápatí prezentace

MUNI
LAW

6

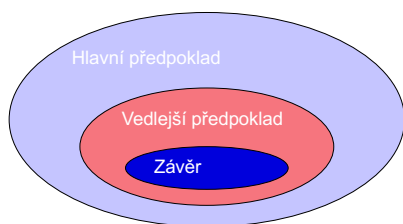
Dedukce (D)

- Příklad D 1:
 - Čeští studenti práv nejsou učeni dobře a přesvědčivě argumentovat, proto se to musí naučit sami, praxí.
 - Vy jste studenti práv.
 - Proto se budete muset naučit dobře argumentovat sami - praxí.
- Příklad D 2:
 - *Všichni lidé jsou smrtelní.* (hlavní předpoklad)
 - *Sokrates je člověk.* (vedlejší předpoklad)
 - *Sokrates je tedy smrtelný.* (závěr)
- Příklad D 3:
 - čl. 34 SFEU a případ Dassonville zakazuje všechny kvóty a opatření s rovnocenným účinkem omezující obchod v EU.
 - Dovozní licence je opatření s rovnocenným účinkem
 - Proto je dovozní licence zakázána

7 Zápatí prezentace

MUNI
LAW

7

8 MUNI
LAW

8

Typické chyby

- Chybí vedlejší předpoklad
 - Popíše se pravidlo a jeho obsah v učebnicovém stylu a následně se uveden řešení
- Chybí hlavní předpoklad
 - *Informuji Vás, že mé dítě XY je diskriminováno tím, že je mu odpíráno ústavně chráněné právo na vzdělání a tím, že mu byla nařízena karanténa po kontaktu s osobou, která byla pozitivně testována, z důvodu, že není očkována dobrovolnou vakcínou. Tuto situaci považuji za neodůvodněnou diskriminaci a závažné porušení ústavně zaručené rovnosti občanů...*

9 MUNI
LAW

9

Metodologie právní argumentace - USA

- IRAC (Issue, Rule, Analysis and Conclusion)
- CREAC (Conclusion, Rule, Analysis and Conclusion)
- Význam
 - I – právní otázka, která by měla být zodpovězena
 - R- zde se uvádí pravidlo
 - A – v této části vztáhneme pravidlo na řešenou otázku
 - C- sekce obsahuje řešení (soud) nebo pravděpodobné řešení (advokát)
- Pozor na část R - ta je hlavní oblastí vašeho zájmu

10
MUNI
LAW

10

Metodologie právní argumentace - Německo

- Gutachtenstil:
 - Úvodní otázka, řešení s odůvodněním, závěr
 1. Je Sokrates smrtelný? (hypotéza: výchozí otázka)
 2. Všichni lidé jsou smrtelní. (hlavní předpoklad: abstraktní pravidlo; jestliže – pak, definice)
 3. Sokrates je člověk. (vedlejší předpoklad): podskupina případů, kterou podřadím pod pravidlo, tedy subsumuji (a také přesvědčuji!)
 4. Sokrates je tudíž smrtelný. (závěr: výsledek, tedy odpověď na hypotézu)

11
MUNI
LAW

11

§ 173 Loupež: (1) Kdo proti jinému užívá násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

Šli jste si zabíhat s mobilním telefonem (V). Cestou Vás osloví muž (M), chce telefon půjčit a poté, co jej odmítnete si jej dává Vám pístí do obličejů a telefon si bere s tím, že je jeho.

Hypotéza: M se mohl dopustit činu trestného podle § 173 TZ.

Definice 0: Loupež je zvlášť závažný zločin, kterým pachatel usiluje o získání cizí věci násilím či pohrůžkou okamžitého vykonání násilí.

Definice 1: Násilí se spojuje s vynášením fyzické síly ze strany pachatele. Pod pojmem "násilí" se rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení již kladeného nebo očekávaného odporu ze strany oběti.

Definice 2: Úmysl označuje vztah mezi vnitřním stavem pachatele trestného činu a následkem jeho jednání. Úmysl přímý je stav, kdy pachatel chce trestný čin spáchat, v, že páchá trestný čin a je srozuměn s následky svého jednání.

Definice 3: Zmocněním se rozumí převzetí moci nad věcí a uplatnění k ní všech atributů vlastnického práva, tedy odnětí cizí věci z dispozice vlastníka nebo oprávněného držitele s úmyslem sám s ní moci volně a neomezeně nakládat.

Subsumpce 3: V telefon darovat či přdat nechtil, nechtil ani jinak převést vlastnické právo

Závěr 3: Proto pístí, že M se zmocnil cizí věci

Subsumpce 2: M věděl, že telefon není jeho, nejednal v omylu.

Závěr 2: M jednal úmyslně.

Subsumpce 1: Protože V své vlastnictví bránil, M jeho odpor pístí překonal.

Závěr 1: M použil násilí.

Subsumpce 0: M získal cizí věc s úmyslem s ní volně nakládat tím, že použil fyzické násilí proti V.

Závěr 0: Z výše uvedeného vyplývá, že M je trestně odpovědný pro porušení § 173 odst. 1 TZ.

12

12

Metodologie právní argumentace - Německo

– Urteilsstil:

- Struktura je v principu stejná, jen jinak poskládaná
- 1. Závěr (výsledek sporu) Počasí je dnes hezké
- 2. Definice: (abstraktní právní pravidlo a důsledky) Počasí je vždy hezké, když svítí slunce
- 3. Subsumce: (Určení výsledku, práce s konkrétními fakty) Podmínky jsou splněny, slunce svítí.

13
MUNI
LAW

13

PI. ÚS 7/15 Registrované partnerství jako překážka individuálního osvojení dítěte

– § 800 OZ

– (1) Osvojitelé se mohou stát manželé nebo jeden z manželů. Výjimečně může osvojit i jiná osoba; v tom případě soud též rozhodne o tom, že se z matřiky vypouští zápis o druhém rodiči.

– Adoptovat mohou jen manželé, což je obecné pravidlo

– Je tu však výjimka – pro jinou osobu – tedy ne pro pár, ale pro jednotlivce

– § 13 zákona o registrovaném partnerství:

– (2) Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

– Ústavní soud interpretoval OZ ve světle Listiny, důsledkem bylo konstatování, že ZRP je neústavní

14
MUNI
LAW

14

IRAC

– Zákon zakazuje registrovaným partnerům adopci. Povoluje ji však všem ostatním jednotlivcům, bez ohledu na to, jestli jsou svobodní nebo sezdání. Jediné rozlišující kritérium je tedy pohlavní orientace. LZPS však takové rozlišení považuje za zakázanou diskriminaci. Proto má být adopce povolena i registrovaným partnerům. Zákonný zákaz adopce registrovanými partnery je proto pro rozpor se zákazem diskriminace protiústavní.

15
MUNI
LAW

15

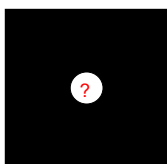
CREAC

– Zákaz adopce registrovanými partnery je protiústavní. LZPS zakazuje diskriminaci na základě pohlavní orientace, aby byla zachována rovnost příležitostí i rovnost výsledků mužů a žen nezávisle na jejich orientaci. Jestliže zákon zakazuje registrovaným partnerům adopci a povoluje ji všem ostatním jednotlivcům, bez ohledu na to, jestli jsou svobodní nebo sezdáni, jediným rozlišovacím kritériem je tedy pohlavní orientace. Zákaz adopce registrovanými partnery je proto protiústavní

16
MUNI
LAW

16

Induktivní argumentace

17
MUNI
LAW

17

Tvorba pravidla chování syntézou

- The rule synthesis = je proces, kdy právo tvoříme tak, že z několika dílčích konkrétních soudních rozhodnutí dovedíme jejich spojením a zobecněním právní pravidlo
- Je to věc způsob argumentace typický pro common law
- Setkat se s ním ale můžeme i u nás. Typický je tento přístup pro oblasti pravidel, které jsou obecné (ve smyslu rámcovosti či jisté vnějškové neurčitosti)
 - ESLP a Evropská úmluva
 - SDEU a primární právo
 - ÚS a Listina
- Pozor:
 - V případě ÚS je vysoká pravděpodobnost, žeaná kulička bude také žlutá, je to dáno tím, že je názorově vázán vlastními rozhodnutími, souběžně říší soudy ve vztahu NS a NSS.
 - ÚS se rovněž cítí vázán rozhodnutími ESPL (i těmi, které nejsou adresovány Česku)

18
MUNI
LAW

18

Demonstrujme to prakticky

– Článek 21

- 1. Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení.

– Problém (Issue):

- lze právo pobytu státního příslušníka třetí země odvodit z práva EU také v situaci, kdy se jeho rodinný příslušník, který je občanem EU, nepřestěhoval do jiného členského státu (jde o čistě vnitrostátní situaci)?

19
MUNI
LAW

19

SDEU 1

– Zambrano

- Článek 20 SFEU musí být vykládán tak, že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníku třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, právo na pobyt v členském státě, v němž mají tyto děti bydliště a jehož mají státní příslušnost, a aby uvedenému státnímu příslušníku třetího státu odmítl vydat pracovní povolení, neboť taková rozhodnutí by uvedené děti připravila o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statusem občana Unie.

– McCarthy

- Občanka EU, která není závislá na manželovi, nemůže podle práva EU získat právo pobytu pro svého manžela.

– Dereci

- Z toho vyplývá, že se kritérium týkající se zbavení podstatné části práv plynoucích ze statusu občana Unie vztahuje na situace vyznačující se okolností, že občan Unie je de facto nucen opustit území nejen členského státu, jehož je státním příslušníkem, ale rovněž Unie jako celku.

20
MUNI
LAW

20

SDEU 2

– Chavez-Vilchez

- článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že při posuzování, zda by dítě, které je občanem Unie, bylo nuceno opustit území Unie jako celek a bylo tím připraveno o možnost skutečně využívat podstatné části práv, která mu přiznává tento článek, pokud by jeho rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, bylo v dotčeném členském státě odepřeno právo pobytu, je okolnost, že druhý rodič, který je občanem Unie, je opravdu schopen a připraven sám vykonávat každodenní a skutečnou péči o dítě, relevantní, ovšem nepostačuje k tomu, aby bylo možno konstatovat, že mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a dítětem neexistuje takový vztah závislosti, že by dítě v případě takového odepření bylo nuceno opustit území Unie.

21
MUNI
LAW

21

SDEU 3

– Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real

- článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát zamítl žádost o sloučení rodiny podanou manželem či manželkou – kteří jsou státními příslušníky třetí země – občana Unie, který je státním příslušníkem tohoto členského státu a nikdy nevyužil práva volného pohybu, pouze z toho důvodu, že tento občan Unie nemá po sebe a svého manžela či manželku dostatečné prostředky, aby se nestali zátěží pro systém sociální pomoci, aniž bylo zkoumáno, zda mezi uvedeným občanem Unie a jeho manželem či manželkou existuje vztah závislosti takové povahy, že v případě odmítnutí udělení odvozeného práva pobytu posledně uvedenému by tentýž občan Unie byl nucen opustit území Unie jako celek, a byl by tak zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jeho statusu.

22
MUNI
LAW

22

Závěr (nikoliv přednášky)

– Článek 21

- 1. Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení.
- Je zjevné, že článek 20 SFEU je podstatně širší, než by se mohlo zdát z jeho textu. Může být základem práv pro TCN. Toto pravidle se týká jak dětí a jejich rodičů, ale též dalších příbuzných. Musí ale být také splněny dané podmínky...

23
MUNI
LAW

23

Argumentace na základě analogie

- Princip nediskriminace – neřešte stejné situace odlišně, ledaže by rozdílné řešení bylo objektivně zdůvodnitelné
- Analogie může být záložní – vyžaduje správně vyhodnotit to, co je stejné
- Příklad č. 1:
 - Analogické uplatnění tzv. pobytové směrnice na TCN občana EU
- Příklad č. 2:
 - Analogické uplatnění tzv. pobytové směrnice na TCN občana EU na výjimky z pohybu osob

24
MUNI
LAW

24

- článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které musí být státní příslušník třetího státu, který byl odsouzen za trestný čin, vyhoštěn z území tohoto členského státu do tohoto třetího státu, přestože tento státní příslušník třetího státu pečuje o dítě nízkého věku, které je státním příslušníkem tohoto členského státu a v tomto členském státě pobývá od narození, aniž využilo práva volného pohybu, jestliže by toto dítě muselo v důsledku správního vyhoštění dotyčné osoby opustit území Unie, čímž by bylo zbaveno možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích ze statusu občana Unie. Za výjimečných okolností může ovšem členský stát přijmout vyhošťovací opatření za podmínky, že toto opatření se zakládá na osobním chování tohoto státního příslušníka třetího státu, které musí představovat skutečně, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti tohoto členského státu, a že při jeho přijímání byly zohledněny jednotlivé dotčené zájmy, což musí ověřit vnitrostátní soud.

25
M U N I
L A W

25

Soudní rozhodování - specifika

- Psány specifickým jazykem: objektivně a nestranně
- Nejedná se o osobní názor jednoho soudce, ale soudu (srovnaj stanoviska generálního advokáta, disentní stanoviska).
- závěry jsou založeny na právních pravidlech, právních zásadách a logické argumentaci
- Zásadní je správný výklad pravidel
- Každá země má svůj vlastní přístup k odůvodňování soudních rozhodnutí (Německo – Urteilstil, Francie velmi stručné odůvodnění)

26
M U N I
L A W

26

Typické metody

1. Gramatický (jazykový) výklad
2. Logické (lingvisticko-logické) argumenty
3. Systematický výklad (vnitrostátní)
 - Výklad Ústavy na základě judikatury ÚS
 - Výklad Ústavy na základě judikatury obecných soudů
 - Výklad na základě normativních aktů jiných tuzemských státních orgánů
- 4/A. Výklad na základě mezinárodních smluv
- 4/B. Výklad na základě individuálních rozhodnutí nebo judikatury mezinárodních soudů
- 4/C. Srovnávací výklad
5. Teleologická výklad
6. Historický / subjektivně teleologický výklad
7. Doktrinární výklad
8. Výklad ve světle obecných právních zásad
9. Argumentace mimoprávními argumenty – lidská důstojnost, dobré mravy

27
M U N I
L A W

27

Nevhodné (zapovězené) metody

- Argumentace působením na city
- Argumentace směřující vůči konkrétní osobě
- Argumentace názory tvůrce předpisu
- Argumentace názory lidí

- Zapovězené sice není uvedení vlastního názoru – ale to, že si něco myslíte a jste přesvědčeni, že tak je to správné a dobré, to samo o sobě není argumentem

²⁸ **MUNI**
LAW

28

Zdroje

- Neumann, Tiscione, Legal Reasoning and Legal Writing, Wolter Kluwer. 2013
- Rambo, Pflaum. Legal Writing by Design. A Guide o Great Briefs and Memos. Carolina Academic Press, 2013
- Tomoszek, Kopa, Adameova. MOOT court ve vyuce prava. UPOL. 2012
- Toth, Z. (2016) 'The Methods of Statutory Interpretation in the Practice of the High Courts of Hungary', Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Vol. I Sectio M
- https://www.open.edu/openlearn/ocw/mod/oucontent/view.php?id=68380§ion=1.1.1#back_longdesc_idm45984345769088

²⁹ **MUNI**
LAW

29
